

Goarahat og Sandvikhelvøya

FINNMARK

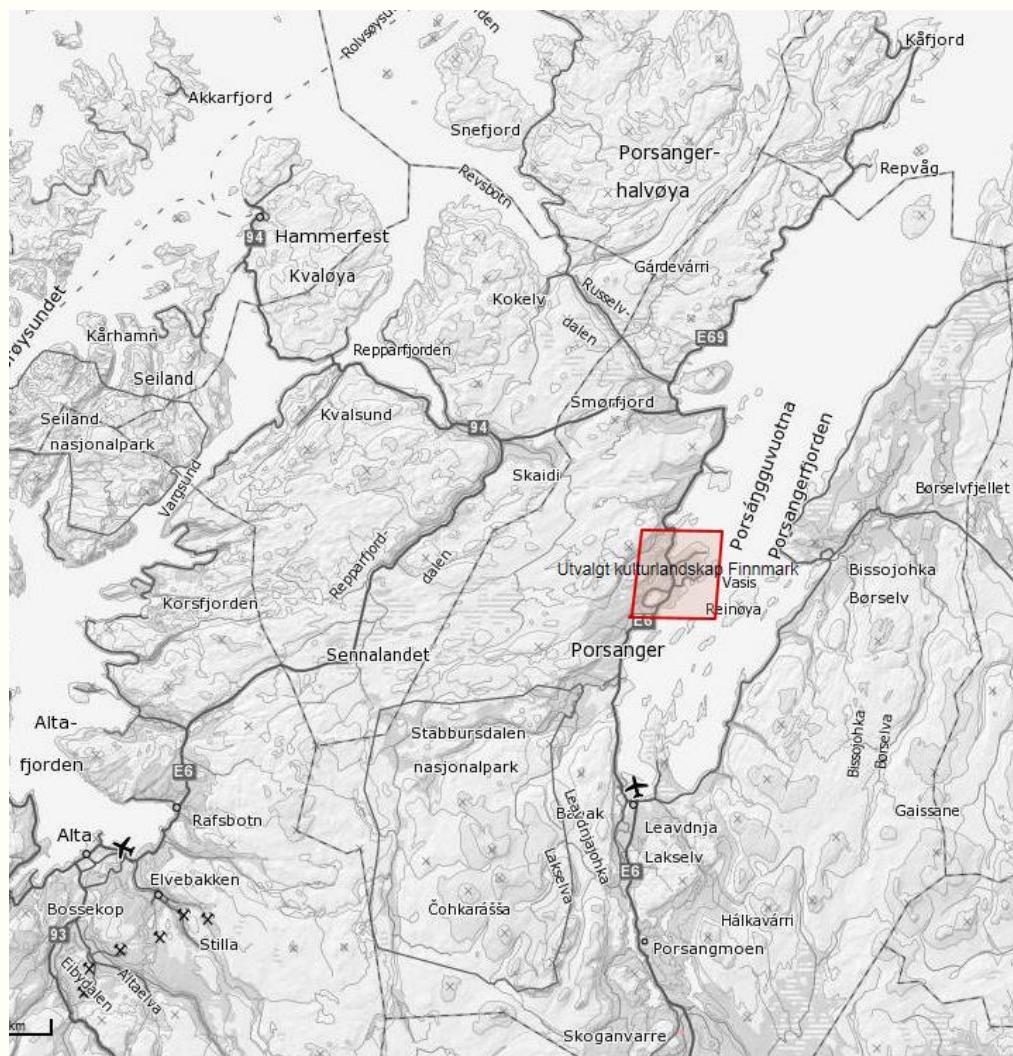
Særpreget kulturlandskap på dolomitt

v/ Jordbrukssjef Ingrid Golten

Porsanger kommune

Porsáŋgu gielddá - Porsangin komuuni

FYLKESMANNEN I FINNMARK
FINNMARKKU FYLKIKAMÁNNI

Goarahat og Sandvikhalfvøya Utvalgt kulturlandskap

Visjon:

Et levende kulturlandskap for alle som ferdes i Goarahat og Sandvikhalfvøya

- ✓ ønsker å ivareta, utvikle og synliggjøre Goarahat og Njárga/Sandvikhalfvøya for nåværende og fremtidige generasjoner.
- ✓ ønsker å utvikle et helthetlig kulturlandskap med store opplevelser – og formidlingsverdi gjennom målretta tiltak og koordinert innsats

Aktivt landbruksområde

- **Aktive sau og melkebønder**
- **9 gårdsbruk i området:**
- 3 melkebruk innenfor UKL, 1 melkebruk like utenfor UKL (vestsiden av E6 som danner UKL-grensen), 4 sauebruk av ulik størrelse, 1 forprodusent, hobbybruk med sau
- I tillegg hestehold og flere som ønsker å starte opp, men lite ledige jorder
- Viktig sauebeiteområde: over 1200 sauer og lam på utmarksbeite
- Ca 100 kyr på innmarksbeite
- Ca 2100 da jordbruksareal i drift
- Ca 17700 da utmarksbeite
- Næringsutvikling og aktivt lokalsamfunn
- rein på beite i området

Sauer på beite i fjæra ved Indre Sandvik

•Foto: IG

Sjøsamisk kulturlandskap

- Et av fjordområdene i Finnmark der sjøsamisk kultur og levemåte, trass i endringer og ytre press, har stått sterkt fram til i dag.
- Levende jordbruk av stor betydning for kontinuitet og videreføring av kultur og bosetting
- Resultat av menneskers tilstedeværelse i ca 10 000 år
- Beite av husdyr i over 400 år og frem enda i dag
- Omfatter alt fra boplasser fra steinalderen til de sporene dagens driftsformer i jordbruket og andre moderne aktiviteter lager.
- Fast og mobil bosetning hele perioden det har bodd folk i Finnmark (fra eldre steinalder)

Goarahat/Gåradak

- jorder som slås av ulike gårdsbruk i området
- Ca 15 ulike eiere
- ett hobby sauebruk
- beiteområde for sau og rein
- Slåttemark på Sivertnes, reetablert i 2013, årlig slåttedag og flere rødlistearter bla beitemarkssopper
- Intakt sjøbumiljø med trebåtbyggerkompetanse
- 4 naturbeitemarker i området registret fra 2015, delvis restaurerte og beites bla Gardemelli
- Artsrike kantarealer med bla silkenellik (østlig innvandrer)

Fulldyrka arealer og
Naturbeitemarker

•Foto: IG

Goarahat

Goarahat/Gåradak forts

- høyeste klasse i kulturlandskapsregistreringer i 1994, 8 andre klasse 2 og 3 innenfor området
- Området mye besøkt av sommerfuglspesialister. Særlig mye registreringer av sjeldne sommerfugler bla Polarringvinge, flekket bjørnespinner, polarsmalmot/Catastia kistrandella (funnet for lenge siden som eneste sted i Norge), Tinagma dryadis, aglajaperlemorvinge (sjelden så langt nord)

•Foto: IG

Aigir og Anopseth

- Stort moderne melkebruk med kyr på beite som også har sauer på utmarksbeite i området
- Naturbeitmarker som skjøttes
- artsrikt bla silkenellik, beitemarkssopper
- Ca 15 grunneiere
- Flere eldre uthus fra etterkrigstiden som har fått midler både fra SMIL og Riksantikvaren
- Aigirvann ett av flere kalkrike vann i området, rikt fugleliv
- Blodvrangmose- ekstremt kalkkrevende- Dolomittfeltene i Porsanger trolig ett av kjerneområde i Norden

Kyr på beite i Anopset

Kolvik og Trollholmsund

- To store melkebruk, dyrka arealer og verdifulle naturtyper side om side
- Naturbeitmarker og kalkrike berg som beites
- artsrikt området i Kolvik med bla beitemarkssopper, insekter etc
- Trollene i Trollholmsund, geologisk forekomst og immaterielt kulturminne (sagn om trollene)
- Brakkvannsområde med bla Finnmarksnøkleblom, eskimomure
- Krypsivaks – 21 lokaliteter i UK, internasjonalt sjelden art UKL største forekomst i Norge sammen med Børselv og øyene mellom
- Gulmyrull 5 lokaliteter i UKL – regionalt viktig område for arten

Kyr på beite i Trollholmsund

•Foto: IG

•Foto: IG

Nordskog og Billefjord

- 3 sauebruk, mye durka arealer og sauer på beite i bygda Indre Billefjord
- Naturbeitmarker som beites, ekstremrike myrer og kalkrike berg
- artsrikt bla orkideer, masse fugler (Maggavann)
- Billefjord sjøsamiske oppvekstsenter(skole og barnehage) med fokus på lokal tilhørighet
- Flere butikker og foretak
- Mearrasiida (tidligere Sjøsamisk kompetansesenter) hvor det bla pågår ulike prosjekter knyttet til båtbygging og samiske navn på sjøredskaper. Har representant i loka samarbeidsgruppe.
- Masse eiendommer
- Høyt aktivitetsnivå lag og foreninger

•Foto: IG

Indre Sandvik og Ytre Sandvik

- Mye fulldyrka arealer, gårdsbruk i drift til for få år siden
- Naturbeitmarker og sauer på beite
- Slåttemarker og beiteskog
- Karakteristisk etterkrigsbebyggelse bla nissenhytte, uthus med flyplassplank
- Nord-Europas største hellemleriforekomst
- Mye krigsminner
- Lokalt utfartssted/rekreasjonsområde
- Lokalt bygd trebåt til leie
- Over 20 grunneiere
- Mye beitemarkssopper i skråningene
- Kalksjøer og hekkende horndykkere (nordligste)

Bilde fra Ytre Sandvik

•Foto: IG

Saudi

- Sauebruk i drift
- Mye overflatedyrket jord pga masse kulturminner
- Naturbeitemarker i drift
- Hulderblom – sjelden, ett funn i PK fra 2015
- Stedsnavn i området forteller om naturressursutnyttelse
- Igjennvokste areal beitepusset og satt i stand

Fjellhvitkurle

Kulturminner

- ✓ Bergkunst; hellemaleri:
- ✓ Satnjalukta, Galggosluokta
- ✓ og Ruksesbakti
- ✓ Trollholmsund, sagn
- ✓ Krigsminner
- ✓ Gjenreisningsbebyggelse
- ✓ Steinalderlokaliteter, graver,
- ✓ steinsettinger, gamle-, fellesgamme- og sjøbutufter, offersteder etc

Kart: fra kulturminnesøk.no

Ruksesbákti II, Indre Sandvik

- Trolig Nord-Europas største hellemalerilokalitet i antall figurer
- Fleste fingermalt og delvis erodert og laget fra yngre steinalder fra 2500 f. kr til 1450 e-kr
- Fellestrekk hellemaleri i Finnmark:
  - Knyttet til jakt/ fangstsamf
  - Vender mot sør/sørvest, ofte under overheng og fordypning i berg(port til annen dimensjon)
  - Knyttet til/ligger ved vann
- Alle er røde-rød oker/jernosid som finnes naturlig eller laget ved oppvarming av jernhydroksider og ukjent bindemiddel i væskeform
- Ca 48 hellemalerilokaliteter i Norge(over 1000 lokaliteter med hellerisninger)

Motivet under viser trolig en menneskeskikkelse med bue i hånden, og minner om ett av symbolene som brukes i runetrommer

•Foto: IG

Porsangerdolomitten

- Blant Nord-Europas største dolomittforekomster, ca 700 millioner år gammel
- Finnes i et langt belte fra Stabbursdalen via Reinøya til Børselv og videre til Lebesby
- Ofte lite vegetasjon, men artene som finnes krever oftest høy til meget høy pH
- Artsmangfoldet høyt, men lavere enn på kalkstein trolig pga giftvirkning fra magnesiumet

Bilde viser dolomittberg fra Goarahat/Gåradak

Trollan i Trollholmsund

- Immaterielt kulturminne med sagn om trollene som ble til stein
- 8 dolomittsøyler/stomatolitter dannet sent i urtiden
- Prosjektet med tilrettelegging i Trollholmsund; bygd ny parkeringsplass, toalettanlegg, nye skilt og merkinger mm

Utsikt over trollene i Trollholmsund

